

fonts provençals: Queyràs *barjac* «bavard, babil·lard», *barjaquear* «bavarder, jocasser» (Chabrand-Rochas, p. 37). Notem que allí ja som en la zona on *ga > ja* és normal localment (*jàbio* 'gàbia'). —

⁷ Autor de la modèlica monografia lexical sobre el conreu i explotació del cànem i del lli, obra mestra de l'escola suïssa de Wörter-und-Sachen —monografies de tema— «Die Terminologie der Hanf- und Flachskultur in den frankoprov. Mundarten», 1939, 189. — ⁸ Bulbena en donar *bergant* com a traducció de *berjau*, *berjaule*, fa una mica com aquell a qui «la flauta va sonar casualment», almenys en un cert sentit, si és que *bergant* és un derivat de BRIKAN. Ço que ni està del tot demostrat ni explica, és clar, la gènesi de *barjaula*, que acabem de veure provada per molt més que una intuïció a bell ull, o més ben dit a garrotada de cego, com la que ell va donar. Però, en fi, no tenia tort del tot. Acabo concedint que la influència secundària de *bergant* pot haver ajudat al tornassolament semàntic de *barjaula*. Però potser encara hi haurà ajudat més la de *verge*, en el sentit de les *demi-vierges* del país veí; de fet són bastants els qui han escrit *verjaula* obeint a aquesta idea. Pot haver-hi hagut encara d'altres contaminacions o influències coadjuvants en la consolidació, si més no, del cat. *barjaula*. En el gironí marítim de La Teste de Buch registra Moureau «*bajaoule*, sorte de panier couvert pour le poisson», mot segurament relacionat amb *barjola* i amb el fr. dial. *baschoue* BASCAUDA (en la qual pensa Spitzer a propòsit de *barxa*, veg. l'article BARCELLA). D'altra banda hi pot haver hagut influència, durant el pas pel Rosselló, del nom de planta *barja* o *barjàs* (*-assos*) i *barjadera* que designa la gavarrera, i una variant d'esbarzer, en les valls del Nord del Canigó (sentit a Vernet, Fillols, Ralleu i Talau) i que sembla ser una mera variant fonètica del comú *ESBARZER* i dialectal *barça*. És una comparació popular coneguda la d'una dona aspra amb una gatosa o esbarzer (*dóca coma ua jauba*, sentia jo a la Vall d'Aran). Estiragonyant-ho un poquet, es passa de la idea de 'dona de mal geni' a 'dona dolenta o beneita': existia doncs ampla possibilitat de contacte. I sembla que l'acció hauria d'haver estat en el sentit de 'esbarzer' actuant sobre 'dona garlaire' per fer-ne 'dona dolenta', per més que no, essent ben coneguda l'explicació de la *-j-* en *barja-barjàs* (com a variants d'esbarzer) tampoc no podem descartar que hi hagués alguna cosa en el sentit oposat, o almenys recíproc.

BARJOLA, 'mena de sarró o bossa', mot molt popular en parlars comarcals i no tant en la llengua comuna, també *barjuleta* en molts parlars castellans: en castellà sembla ser de procedència catalana o mossàrab; si en català fos mossarabisme, el mot es podria derivar, sigui del grup que estudiem a BARCELLA, sigui de l'analitzat a BUJOLA, però la procedència mossàrab és incerta, i per aquesta i altres raons, una i altra etimologia resten dubtoses. □ 1.ª doc.: Barjo-

leta, fi S. XIII, Furs de València; *barjola*, 1839, Lab. («saquet, sarró, mantica, pera»).

El caràcter del mot fa que no es pugui documentar gaire en escriptors ni docs. catalans, car en la nostra llengua *barjola* és un mot de sabor eminentment popular i fins afectiu; sembla ser estrany a les Balears, i en l'ús ciutadà del Nord i el Sud del Continent, se sent sobretot en to pintoresc referint-se a l'estómac o el ventre: els menjars que un hom «engoleix, ficant-se'ls a la *barjola*» (Barcelona), «unfla molt la *barjola* el ficar-li molts granets d'arròs», M. Gadea, *Terra del Xè* II, 23. En les comarques té molta extensió i serveix com a designació més objectiva i seriosa de receptacles concrets. En especial en terres d'Osona i centrals del dialecte oriental, se senten molt frases com aquesta que anoto d'un respectable coneador de Viladrau: «el pagès va cobrar molts diners i els duïa a la *barjola* de l'armilla» (butxaca interna del gec). Per a les Riberes del Sió i el Llobregós, «sarró on el cabrer porta el recepte» (BDLC IX, 307), sentit viu en tota aquella zona des d'allí fins a Cerdanya (*AlcM*) i el Pla de Bages (*DAg.*). Cap a Migjorn designa coses de naturalesa semblant, però més grans: a Tortosa 'cistell de vímets, ovalat o rectangular, d'un pam d'alt amb una ansa al mig' (BDC III, 88).¹ Dades complementàries en Krüger, VKR VIII, 11n.

Els diccionaris catalans no l'han recollit fins endins del S. XIX (manca On. Pou, *DTorra*, Lacav., i fins Belv.)² En canvi, del diminutiu ja tenim alguna documentació medieval: «una *barjoleta* de lletres que tenia en la sua cambra» en els Furs de València (*DAg.*), «una *barjoleta* dolenta» en un inventari de castells catalans de 1546, «una *barjoleta* [lleg. -eta] de cuyro» en un de 1518 (Miret i Sans, *Templers*, 577) en els quals hem de comprendre la *i* i la *g* com a meres grafies de *j*.

La documentació antiga, doncs, és tota del diminutiu, i també en els parlars castellans aquesta forma diminutiva és quasi única (salvant un *barjola* «buche, ventre» del NO. de Múrcia, i un murc. i and. *barja* «bolsa de cuero o esparto», «cesto de esparto para llevar comida», que potser són meres regressions de *barjoleta*). Allí apareix *barjuleta* «mochila de caminante» el 1519 en Juan del Encina, *barjuleta* 'estómac' en Juan de Pineda (1589), i ja ho trobem (escrit amb *o* i amb *u*), com a 'bossa de cuiro', c. 1300 en la *Gr. Conq. de Ultr.* (Rivad. XLIV, 28). Veg. les cites i alguna altra dada més incerta en el DCEC I, 403-4. Deia allí encara, que la major popularitat en català, la rarsa en cast. del primitiu no diminutiu, el canvi de *o* àtona en *u*, i especialment la terminació *-eta* i el fet d'observar-lo relacionat repetidament amb Aragó o amb la nostra Corona,³ fan pensar que aquest mot dialectal castellà sigui de procedència catalana. No sembla que es localitzi gaire en zones allunyades a l'O. que ens dissuadiren d'aquesta sospita, com l'Amèrica del Sud,⁴ i a Portugal solament trobo usa: *barjoleta*, *-jul-*, per Leitão de Andrade c. 1600, on segons el dicc. de Figueiredo seria pres de l'espanyol.

⁵⁰ Tanmateix també pot ser mossarabisme, i a aquest